

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

De levende Christus

*"Maar nu, Christus is opgewekt uit de doden".
1 Korinthe 15:20a*

We kunnen niet om het tekstverband heen. Het woordje "maar" verplicht daartoe. In de gemeente te Korinthe waren er die het kerkhof als definitief beschouwden. Graven zouden immers nimmer geopend worden. Ze bleven voor altijd dicht. Als dat waar zou zijn – zo betuigt Paulus – dan is ook Christus niet opgewekt. Dan is het geloof tevergeefs. Dan zijn we nog in onze zonden. Dan zijn we de ellendigste van alle mensen. Evenwel – Christus is opgewekt. Machtig klinkt dat woordje "maar". 't Is bestemd voor de loochenaars van de opstanding der doden. Dat doden zullen opstaan, dat het graf niet het laatste woord heeft, ligt verankerd in de opstanding van de Heere Jezus. Hij is opgestaan, en daarom is er opstanding van de doden.

Majestueus, in koninklijke heerlijkheid is Christus op de Paasmorgen uit het graf gekomen, Vrijdag, nadat Hij de geest had gegeven aan het kruis, is Hij begraven geworden in het nieuwe graf van Jozef van Arimathea; en na de sabbat vroeg in de morgen, is Hij opgewekt. Opgewekt door Zijn Vader. God Zelf spreekt Zijn amen uit op het volbrachte werk van Zijn Zoon. Hij, Christus, heeft voldaan, volkomen. De schuld van het volk is uit Gods boek gedaan. Nu is er verzoening, verzoening met een heilig en rechtvaardig God. Welk een rijke boodschap voor hen die zichzelf met God niet kunnen verzoenen! Omdat ze de schuld niet kunnen betalen, niet kunnen voldoen. Paasklokken gaan hier luiden. Het Paasevangelie mag klinken, de blijde boodschap voor zondaars, die naar goddelijk recht de eeuwige dood moeten sterven.

Christus is opgewekt, en Hij is opgestaan. Uit kracht van Zijn godheid heeft Hij de dood overwonnen. Hier is de Levensvorst, Die is de Opstanding en het Leven. Hij heeft de dood gedood. De dood die er is als bezoldiging der zonden. "Ten dage als gij daarvan eet,

zult gij de dood sterven". De geestelijke dood, de lichamelijke dood en de eeuwige dood. Welk een macht is de dood. Wie kan die macht overwinnen? Op Pasen ziet u de grote Triomfator komend uit het graf. Hij heeft getriomfeerd over de dood. Hij is waarlijk opgestaan.

Nog zijn er de loochenaars van Zijn opstanding. Welk een moeite heeft het sanhedrin moeten doen om Hem in het graf te krijgen; en welk een moeite heeft men moeten doen om Hem in het graf te houden. "Hier is veel geld, weggevluchte grafbewakers, zeg dat zijn discipelen des nachts zijn gekomen en Zijn lichaam uit het graf hebben weggenomen"; en de leugen is verbreid, tot vandaag toe. O zek! – we hebben dat spreekwoord: "al is de leugen nog zo snel, de waarheid achterhaalt haar wel". Echter – de leugen regeert al meer dan tweeduizend jaar. Zal die leugen blijven? Neen – de waarheid zal triomferen. Alle knie zal zich straks voor Hem buigen, en al 't heidendom Zijn lof getuigen.

Christus is opgewekt. O als Hij in het graf zou zijn gebleven, we zouden inderdaad de ellendigsten van alle mensen zijn. Wie zou ons dan moeten brengen tot het heil dat Hij verwierf? Ja – Hij heeft het volbracht, geheel en al. Er is verzoening door Zijn voldoening. Maar wie zou ons dat heil deelachtig maken? Wij hebben geen handen om toe te eigenen; we hebben geen voeten om te snellen naar de Levensbron. De Schrift getuigt dat we geestelijk dood zijn. Er kan nog zo gezegd worden dat we het moeten aannemen, dat we moeten geloven, dat we moeten gaan tot de Paaskoning. Maar we zijn daartoe onmachtig. Een dode kan niet horen, en niet zien, en niet voelen, en niet gaan. Aan onze kant zit het vast. Zo diep zijn we door eigen schuld gevallen. Onbekwaam tot enig goed, en geneigd tot alle kwaad, en als wij in die dood zouden blijven, God doet geen onrecht.

Doch hoor! Hij Christus de Paaskoning, Hij is opgestaan om uit te delen. Hij maakt deelachtig. Hij doet delen in al de schatten van Zijn Middelaarsvolheid. Hij geeft oren om te horen, ogen om te

zien, handen om toe te eigenen, voeten om tot Hem heen te snellen, een hart om te geloven.

Hij, de Paaskoning komt met Zijn toezegging: "Ik leef, en gij zult leven". Hoe past nu de bede aan Zijn voeten: "Gun leven aan mijn ziel". Hij maakt het echt Paasfeest. Hij doet opstaan uit de dood. Hij wederbaart. Heel het volk van Gods welbehagen zal leven. 't Gaat naar het gemaakt bestek. Door niets tegen te houden. 't Zal worden een schare, die niemand tellen kan.

Het Woord zegt: U midden in de dood, en straks de eeuwige dood. Nog het heden der genade.

Nog het Paasevangelie: Christus Die het Leven verwierf en Die het Leven geeft. Hij opgewekt en opgestaan: de levende Christus. Die doet leven, eeuwig leven. Bent u bewijs van Zijn opstanding? Neen – niet alleen straks op het kerkhof, als ook uw graf geopend wordt, en er opstanding der doden is. Maar nu reeds. Elk kind van God is een levend bewijs dat Hij, Christus, niet meer in het graf ligt, maar is opgewekt. Hij geeft het Leven, omdat Hij is de levende Christus!

P. van Zonneveld.

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een paasmeditatie van ds. P. van Zonneveld geplaatst over 1 Korinthe 15:20a. Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 3:1 onder het opschrift "Wat komt! Lezen!" Ds. P. Roos levert onder de titel zijn bijdrage. Ds. J.M.J. Kieviet gaat verder met schrijven over "Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..." en u treft van zijn hand een column aan over de film van Wilders getiteld "Fitna". Ds. K. Hoefnagel beantwoordt in zijn vragenrubriek enkele vragen. Van mijn hand een artikel over Bastingius. Uit de Saambinder hebben we een vierde artikel overgenomen van de hand van ds. G.J. van Aalst over homofilie.

Ontmoetingsdag

D.V. zaterdag 29 maart in de Christ. Ge-ref. Kerk van Werkendam. Morgensamenkomst aanvang 10.30 uur, sprekers: ds. M.C. Tanis en ds. K. Visser. Middagsamenkomst aanvang 14.00 uur, sprekers: ds. R. Kok en ds. C.P. de Boer. We hopen veel bekenden te ontmoeten rondom het Woord van God. Want de Schrift staat centraal, maar ook het ontmoeten van elkaar is belangrijk.

Goede Vrijdag en Pasen

Nu we dit schrijven liggen Goede Vrijdag en Pasen nog voor ons. In de gang van het kerkelijke jaar mogen we D.V. stilstaan bij het sterven en de opstanding van Christus. De Heere geve Zijn onmisbare zegen onder de prediking van het sterven en de opstanding van Christus aan jong en oud.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 27 maart verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 20 maart.

AvH

Ambtelijke praktijk

Wat komt! Lezen! 2 Tim. 3:1

In de eerste tien verzen van hoofdstuk 3 schrijft Paulus wat. Het is noodzakelijk daarbij stil te staan. Wanneer we nu het eerste vers lezen dan roept dit een vraag op. Met overtuiging schrijft Paulus: en weet dit dat in de laatste dagen ontstaan zullen zware tijden. De vraag kan gesteld worden: Hoe weet Paulus dit? We lezen niet dat dit aan Paulus werd bekend gemaakt. Paulus is niet gelijk aan de profeten van het Oude Verbond. Toch mogen we aan zijn woorden niet twifelen. We mogen er geen vraagtekens achter zetten. Wat hij geschreven heeft is waar. Waar voor Timotheüs en voor ons. De Heere kan het direct of indirect aan hem bekend gemaakt hebben. In Galaten 1 heeft Paulus het over zichzelf als evangeliedienaar. Het evangelie wat hij doorgeeft heeft hij niet van een mens ontvangen noch geleerd, maar door de openbaring van Jezus Christus, Gal. 1: 11 en 12. Als Paulus in de eerste Korinthebrief het heeft over de instelling, de woorden en het gebruik van het avondmaal, dan zegt hij met nadruk: wat ik van de Heere ontvangen heb, heb ik u ook overgegeven (1 Cor. 11:23-29). Zeker hebben mede apostelen ook over de instelling van de Heere Jezus tot hem gesproken. Zo ook over de woorden, de getuigenissen van de Heere Jezus over de eindtijd, wat er in die tijd zou gebeuren. Ook het onderwijs wat betrekking heeft op de eindtijd zullen ze doorgegeven hebben. Het werd waar in het leven van Paulus wat de Heere tot Ananias te Damascus gesproken heeft. Ananias kan naar Paulus gaan, want zegt de Heere, hij is Mij een uitverkoren vat om Mijn Naam te dragen voor de heidenen en de koningen en de kinderen Israëls. Want Ik zal hem tonen hoeveel hij lijden moet om Mijn Naam (Hand. 9: 15 en 16). Zeker als martelaar, maar in en door de kracht, de nabijheid van de Middelaar. Zo geeft de Heere aan Zijn getrouwe dienstknechten genade en eer. Hij zal het goede niet onthouden dengenen die in oprechtheid wandelen (Psalm 84:12). Paulus wijst Timotheüs op wat komt.

Wat komt

Het gebeuren in de laatste dagen komt. Het is opvallend dat Paulus het in de eerste brief aan Timotheüs (hoofdstuk 4) heeft over de laatste tijden (vs. 1). In dat vers heeft Paulus het erover wat binnenkort zal plaatsvinden. Er zullen er zijn die als lid van de gemeente met de gemeente en zo met hun geloof zullen breken. Zij worden afvalligen. In vers 1 van de tweede brief heeft Paulus het over de tijd van nu, van morgen en van

overmorgen. De tijd voor de dag van Jezus Christus. Het gebeuren voor de wederkomst van Jezus Christus. Het zijn de dagen tussen de hemelvaart en de wederkomst van Jezus Christus. We weten dat Petrus in zijn pinksterpreek de woorden van Joël toepast op het heden. In zijn eerste brief heeft Johannes het over zijn tijd en zegt ervan dat het laatste uur is begonnen (1 Joh. 2:18). In die tijd zullen zware tijden ontstaan. De laatste dagen voor de grote dag laten zware tijden zien. Perioden zullen het zijn. Want anders zou het leven op aarde ondragelijk zijn. Ook zal er verspreiding op de aarde zijn. Dan hier dit en dan daar dat. Alles geschiedt naar de wil of onder de toelating des Heeren. Op het juiste moment. Op de gestelde plaats of streek. De Heere Jezus spreekt in Zijn prediking van oorlogen, natuurrampen en vervolgingen en de gevolgen van dit alles. We kunnen denken aan de martelingen. De concentratiekampen. De verloochening zal toenemen. Openlijk zal de haat blijken. Valse profeten zullen opstaan. Door hun leer zullen zij openlijk tegen Christus optreden. Zij zullen Zijn woord weerspreken. Zij zullen hun woord en leer zo inkleden dat zij als Christus spreken. Zij komen en werken als wolven in schapenvacht. De ongerechtigheid zal hand over hand toenemen. Alle zedelijke binding zal weersproken en weerstaan worden. Verwildering van zeden. Afstomping van het geweten zal steeds grotere afmetingen aannemen. Het gevolg daarvan zal zijn dat de liefde van velen zal verkouden. Daarmee wordt bedoeld de verhouding tegenover elkaar. De geest van Kaïn zal er zijn: ben ik mijns broeder hoeder! En dat niet alleen van mens tegenover mens, maar ook in het gezin en de familiekring. In gemeenten. In 2 Thess. 2:8 geeft Paulus een samenvatting. In de eindtijd zal de mens der zonde en onwetendheid gezien en gehoord worden. Aan Timotheüs nu geeft Paulus in zijn brief een nadere toelichting op wat de Heere Jezus voorspeld heeft. Een hele lijst wordt door hem gegeven. Een treffende tekening wat er onder mensen wordt gevonden. Alleen buiten de gemeente? Beslist niet. De kerk leeft niet op een eiland. De kerk staat midden in de wereld. Vandaar dat Timotheüs goed moet weten wat er gaat gebeuren. Niet op wat er kan gebeuren. Het staat voor hem vast. Een gewaarschuwd man telt voor twee zeggen we. Nu dat bedoelt Paulus met zijn woord 'weet dit.' Het karakter van de komende gebeurtenissen is zeer ernstig. Het gaat jou, Timotheüs, niet voorbij. Ook de gemeente moet attent zijn. Er is zwaar weer op komst. Buien komen. Ze zullen veel laten horen en zien. Nu moet niet gemeend worden

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,39 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

dat Paulus toen hij dit ging schrijven een pessimistische bui had, dat het donker was in zijn leven. In de gevangenis met geen uitzicht of doorzicht. Zeker, die tijden waren hem niet onbekend. Maar zo'n stemming had hij nu niet. Alhoewel de tijdgeest en de werking van de tijdgeest hem aangreep. De mentaliteit onder mensen. Met de woorden van de Heere Jezus voor de aandacht deed hij zijn woord, zijn overtuiging horen. Tot opscherping. Maar ook tot bemoediging. Want hoe het tijdsbeeld ook kan zijn, de Heere weet ervan. Hij heeft ook gezegd: ziet, Ik ben met u al de dagen. Geloof in Mijn aanwezigheid, in Mijn getrouwheid. Nu kan de vraag gesteld worden: leven wij bij het aangrijpende woord van Paulus?

Zwaar weer!

Ons tijdsbeeld kan gezien worden als zwaar weer. Wellicht zal dit bestreden worden. Gewezen wordt op zoveel goeds. Wat gepermitteerd kan worden. De vrijheid die we nog kennen. De zorg die er is. Misschien is de uitdrukking zwaar weer te sterk. Maar buien zijn er. Die nemen niet af of drijven over. Laten we de wetteloosheid niet voorbijzien.

De praktijk der godzaligheid

"Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..." [4]

Op het eerste gezicht lijkt het een beetje vreemd onderwerp, waar we het in deze artikelen over hebben. Over het roepen van "och" en "ach" namelijk. De vorige keer citeerde ik wijlen ds. L. Vroegindewey die het zelfs tot het kenmerk van een geestelijk levend mens maakte. In een preek zei hij letterlijk: "die mens kent men aan het gebruik van het woordje och."

Ik kan me voorstellen dat iemand reageert: is het nu echt zo, dat het typerende van het leven van Gods kinderen het zuchten zou zijn? Moet het er dan allemaal zo verdrietig en zo gedeprimeerd aan toe gaan? Kom ik in het Woord van God niet vooral andere aspecten tegen, aspecten van het geestelijk leven die het bovenstaande weerspreken? Of op z'n minst in de schaduw stellen? In de Psalmen lees ik toch vooral over de vreugde in God als het meest kenmerkende van het leven met de Heere?! Dan denk ik aan woorden als: "Welgelukzalig is het volk hetwelk het geklank kent. Zij zullen zich de ganse dag verheugen in Uw Naam" [Psalm 89]. "Juicht den Heere, gij ganse aarde. Roep uit van vreugde en zingt vrolijk en psalmzingt!" [Psalm 98]. "Gedenk mijner,

Die wetteloosheid neemt toe. Alles kan. Alles mag gezegd en gedaan worden. Wat werkt er niet in onze maatschappij. In onze samenleving. Kwetsen en lasteren worden getolereerd. Het moet kunnen. Er is vrije meningsuiting. De grenzen daarvan vervagen. Bijzonder religieus. De inzet is om de moderne cultuur te verzoenen met de kerk, de kerkleden. Een gelijk denken of genuanceerd denken over seksualiteit, relatievormen, abortus en euthanasie. Dit proces neemt niet af, maar zet zich door. Met het voortgaan van de tijd verdwijnen vaststaande levensovertuigingen. Iedere keer wordt er een boek dichtgedaan en een nieuw boek geschreven. Worden er nog noodmaatregelen genomen? Zijn er nog waarschuwend stemmen? Vergaderingen worden gehouden, commissies refereren. Maar is de eindconclusie de oproep tot de wet en de getuigenis? Wanneer alles wat men denkt of spreekt niet naar het Woord is, zal het geen dageraad hebben. Is er bezinning op de tijdgeest, op de zware tijden? Het is een dringende eis. Ambtsdragers: weet dit: in de laatste dagen ontstaan zware tijden.

M.C. Tanis

o Heere. Opdat ik mij verblijde met de blijdschap Uws volks" [Psalm 106]. Luidt niet de opdracht aan Gods kinderen, dat hun klederen te allen tijde wit zijn [Pred. 9: 8], waarvan de kanteekeningen zeggen: "*dat is: zijt vrolijk!*" Lezen we ook in zondag 22 van de catechismus niet de belijdenis "*dat ik nu het beginnel der eeuwige vreugde in mijn hart gevoel...*" Trouwens, wat moet de wereld wel niet van de kerk denken als er niets anders te horen is dan het zuchten van "och" en "ach"? Aldus een mogelijke reactie.

Laat ik hierop antwoord geven door middel van iets wat mij vorige week geschreven werd. "*Dominee, u schreef over het zuchten om een gescheurde hemel. Daar ben ik het mee eens. Maar ik dacht: als de hemel scheurt, dan hebben we het zo goed, dan gaan we nog harder zuchten. Ik tenminste wel. Vindt u het niet vreemd? Toch vond ik hetzelfde bij Matthew Henry. Als we zulke rijke genietingen smaken, dan kunnen we niet anders, dan zuchten we weer verder.*" Het is een enkele zin, genomen uit een brief die ik ontving naar aanleiding van de voorgaande artikelen.

Het is me uit het hart gegrepen. Waar de puriteinse verklaarder dat precies zegt,

is me onbekend. Ik dacht het in zijn verklaring van 2 Korinthe 5: 4 te kunnen vinden, maar daar trof ik het, althans zo letterlijk, niet aan. Toch is datgene wat hij daar wel zegt, diep en troostvol. In de lijn van wat mijn briefschrijfster me bekende.

zwoegend zuchten

De apostel schrijft aan de gemeente van Korinthe over de hoop die zijn hart vervult. Nu leeft hij nog in zijn tijdelijke tent, het aardse leven. Maar als die tent wordt opgebroken – en dat kan zomaar gebeuren! – dan weet hij van een ander huis dat voor hem gereed staat, "*een huis, niet met handen gemaakt, maar eeuwig in de hemelen.*" Het is in dit verband dat Paulus schrijft over zijn zuchten.

Als Matthew Henry deze verzen verklaart, geeft hij aan dat hij een twee-erlei zuchten in het leven van Gods kinderen onderscheidt. Allereerst spreekt hij van een zwoegend zuchten onder een zware last. Het lichaam des vleses is immers zo'n zware last. Het is als een pak van groot gewicht dat moet worden meegesleept. "De gelovigen zuchten omdat ze met een zondig lichaam bezwaard zijn. Tevens omdat er nog zoveel verderf in hen is overgebleven." Hij verwijst dan naar de verzuchting van Paulus in het bekende Romeinen 7: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen van het lichaam dezes doods?"

Me dunkt dat er op diverse plaatsen in de heilige Schrift over dit zuchten wordt geschreven. We horen wat klachten opklinken uit de mond van de bijbelheiligen. Ook al gaat het dan niet altijd letterlijk gepaard met "och" en "ach", het is wel in die lijn. Jeremia zegt in zijn Klaagliederen dat zijn zuchtingen vele zijn en dat zijn hart mat is. Hij zegt erbij dat het is "*vanwege al mijn overtredingen*" [Klaagl. 1: 22]. Als we de boetsalmen opslaan, komen we dergelijke tonen veelvuldig tegen. Denk eens aan de zesde Psalm. De dichter belijdt voor de Heere zijn zonde. Hij bidt om genade en om behoud. "*Straf mij niet in Uw toorn en kastijd mij niet in uw grimmigheid.*" David, want hij zingt hier, heeft besef van de zwaarte van zijn overtredingen. Vandaar dat hij zich bij de Heere aanklaagt. Hij belijdt moe te zijn van zijn zuchten. Zijn nachtelijke sponde is nat van zijn tranen. In dezelfde lijn ligt Davids klacht in Psalm 38: "*Heere, voor U is al mijn begeerte en mijn zuchten is voor U niet verborgen.*" Het is het besef van eigen verdorvenheid dat Gods kind doet zuchten [vergelijk art. 15 NGB].

Ik moet erkennen: in dit zuchten ligt weinig vreugde. De aangehaalde Psalmen geven, samen met de andere boet-

psalmen aan, dat er maar één verlangen is, namelijk dat de Heere de oorzaak van dit zuchten genadig wil opheffen. Om het nog eens met Psalm 38 te zeggen: "Verlaat mij niet, o HEERE, mijn God. Wees niet verre van mij. Haast u tot mijn hulp, HEERE, mijn Heil!" Zaligheid is slechts daarin, wanneer de Heere de overtreding wil vergeven en de zonde bedekken zal.

Dit zuchten gaat met Gods kinderen mee, hun leven lang. Want de verdorvenheid gaat evenzeer met hen mee. Het avondmaalsformulier erkent dat "wij nog veel gebreken en ellendigheid in ons bevinden", namelijk de zonde en zwakheid "die nog, tegen onze wil, in ons overgebleven is." En hoewel die niet kunnen verhinderen dat God mij in genade zou aannemen – ze is er wel, "mijn zondige aard waartegen ik heel mijn leven lang te strijden heb" [HC, antwoord 56]. Geeft die strijd geen reden tot zuchten? Ze doet het wel terdege!

verlangend zuchten

Matthew Henry onderscheidt echter nog een ander soort zuchten en "och"-roepen. Hij schrijft daarover als "een zuchten van verlangen naar de gelukzaligheid van het andere leven." Dat is ook het zuchten en uitzien waarover de apostel in zijn tweede Korinthe-brief schrijft. Paulus rekent zich voluit bij de zuchters. Hij ziet er namelijk naar uit dat hij het eeuwige huis, waarover hij eerder sprak, zal beërven. "Verlangende met onze woonstede die uit de hemel is, overkleed te worden" [2 Kor. 5: 2]. Maar de apostel weet het wel: voordat ik overkleed zal worden, moet ik eerst ontkleed worden. En dat is een zwaar punt. "Nademaal wij niet willen ontkleed, maar overkleed worden." De dood komt er nog tussen. Die dood is niet begeerlijk, maar brengt eerder tot vrees. Al is ze dan voor Gods kinderen een doorgang tot de heerlijkheid.

Toch spreekt de apostel het uit, hoewel hij dit alles onder ogen ziet: "wij hebben dan altijd goede moed." Hier blijkt het dus samen te kunnen gaan: het zuchten en het hebben van goede moed. Waar ligt het geheim van deze schijnbare tegenstelling? Ze ligt in het heimwee naar het toekomstige. Er staat een zegen uit. Er ligt een schat te wachten. Die trekt. "Daarom zijn wij ook zeer begerig, hetzij inwonende, hetzij uitwonende, om Hem welbehagelijk te zijn."

Het is op een heel opmerkelijke plaats dat de opstellers van de catechismus naar dat vijfde hoofdstuk van 2 Korinthe verwijzen. In het bijzonder naar het 2^e en het 3^e vers. Waar dus gesproken wordt over het zuchten. Op welke plaats in onze Heidelbergse is dat? In antwoord

58, waar de onderwijzer uitleg geeft over de troost aangaande het eeuwige leven. "Dat, nademaal ik nu het beginsel der eeuwige vreugde in mijn hart gevoel, ik na dit leven volkomen zaligheid bezitten zal" [zondag 22]. Dat is er dus, in het hart van Gods volk: de vreugde van de eeuwigheid, nu al in beginsel. De wortel van die vreugde. Bij tijden breekt ze ook uit, overstemt ze alles.

Maar let eens op. Als de opstellers spreken over dat *gevoelen van het beginsel van de eeuwige vreugde in mijn hart*, dan verwijzen ze naar de tekst die spreekt over het *zuchten en het bezwaard zijn*. Dat is heel opmerkelijk. Maar wat hebben ze dat zuiver aangevoeld! Zuchten en verlangen, bezwaard zijn en heimwee hebben, "och" roepen en vreugde voelen – dat gaat nu in het leven met de Heere samen. Op een verborgen wijze gaat het samen. Zodat mijn bevinding is: als de Heere mij beweldadigt, ga ik te meer zuchten, zuchten van verlangen. En als de Heere mij beproeft, dan ontvang ik de genade om temeer op Hem te betrouwen. Dat betrouwen geeft vrede en vreugde. "Ten dage als ik zal vrezén, zal ik op U vertrouwen. In God zal ik Zijn Woord prijzen. Ik vertrouw op God, ik zal niet vrezén..." [Psalm 56].

Kerkelijk actueel

VRIJE MENING

Wilders is in het nieuws. Ons land is in de ban van hem. Ook het kabinet zit met de film "Fitna" behoorlijk in de maag. Elk beroep op Wilders lijkt volkomen vruchteloos. Dus kan het zijn dat er een spannende tijd aanbreekt voor ons land. Zelfs zendingkerken in Islamitische landen vrezén voor de gevolgen. Het lijkt me goed enkele gedachten te verwoorden over deze kwestie.

Geert Wilders voert een ideologische strijd. Hij neemt hiermee een stukje gedachtegoed van Fortuin over. Beide hebben zich opgeworpen als verdedigers van onze Nederlandse cultuur, zoals deze mede beïnvloed is door het christendom. Het streven is ons niet onsympathiek; de manier waarop het gebeurt, is dat wel. Respect en voorzichtigheid zijn bij Wilders niet in goede handen. Zijn woordgebruik is stuitend. Dus kunnen we ons niet achter zijn banieren scharen. Waar gaat het eigenlijk over? Twee dingen vallen op. Het gaat, zoals reeds gezegd, om de islamisering van ons land, waarvoor Wilders en zijn aanhang erg beducht is. Daarnaast gaat het om een grondwettelijke discussie, namelijk over het goede recht van de vrije meningsuiting.

twee maten

Wij constateren met Wilders en veel anderen de dreiging inzake de overheer-

Zo schenkt de Heere de hoop op Hem. Door strijd en aanvechting heen. En zo leert Hij dat beginsel der eeuwige vreugde te oefenen. Door zuchten en tranen heen. Onze Dordtse Leerregels wijzen op hetzelfde als zij belijden dat "de dagelijkse zonden der zwakheid" gestadige oorzaak geven "om zich voor God te verootmoedigen, de toevlucht tot de gekruisigde Christus te nemen, het vlees hoe langer hoe meer door de Geest van gebed en heilige oefeningen van Godsvreze te doden – en naar het einddoel van de volmaaktheid te zuchten. Totdat zij, van het lichaam des doods ontbonden zijnde, met het Lam van God in de hemelen zullen regeren" [DL V, 2]. Dan is het zuchten ten einde en blijft de vreugde over. Maar zover is het nu nog niet.

"Als een hert gejaagd, o Heere, dat verse water begeert, alzo dorst mijn ziel ook zere naar mijn God, hoog geëerd. En spreekt bij haar met geklag: o Heer, wanneer komt die dag dat ik toch bij U zal wezen en zien uw aanschijn geprezen?" [Psalm 42: 1, berijming van Datheen].

J.M.J. Kieviet

sing door Moslims. Deze dreiging heeft reeds Luther bezig gehouden. Hoezeer ik de manier waarop Wilders zijn zegje doet, onder kritiek stel, we hebben wel iemand in zijn geest nodig als klokkenluiders. We moeten namelijk wel goed onderscheiden wat er momenteel gaande is. Ik denk aan wat van der Staaij onlangs opmerkte over Wilders' optreden. Het volgende bericht stond kort geleden in de krant:

"Het kabinet maakt zich nu wel druk om de Koranfilm van Wilders, maar het zou er goed aan doen islamitische regimes ook te wijzen op haatzaaiende en antisemitische beelden die dagelijks via Arabische zenders worden vertoond. Verhagen moet op een „assertieve manier“ reageren op de heftige kritiek vanuit Arabische landen op de film van Wilders. „Wat er dagelijks via verschillende Arabische zenders in de wereld wordt vertoond aan Jodenhaat, demonisering van Israël, het Westen en de VS, doet

zeker niet onder voor een kort filmpje van een Kamerlid", aldus Van der Staaij. „Wijst de minister deze regimes op het hypocriete van hun reactie? Nodigt hij hen uit –nu zij zelf de effecten van kwetsende uitzendingen ervaren– om ook zelf te stoppen met haat zaaien en opruiing via de media? " De SGP'er meent dat de ontstane commotie een „goede basis biedt voor een inhoudelijk gesprek over de manier waarop bevolkingsgroepen over elkaar spreken." Van der Staaij plaatste een kanttekening bij de maatregelen die het kabinet heeft getroffen om moslims te bewegen niet tot gewelddadige reacties te komen na de Koranfilm. „Diverse kabinetsleden hebben de islam meermalen een vreedzame, tolerante godsdienst genoemd. Is alle zorg dan niet overtrokken?" In het verleden zijn dikwijls zeer stuitende films verschenen over het christendom, voegde de SGP'er daar fijntjes aan toe. „Waarom is het kabinet toen niet in actie gekomen? Waarom wél nu het over de islam gaat?" Tot zover het RD. Hier wordt in ronde woorden gezegd waar het eigenlijk op staat. Vele anderen hebben er ook op gewezen dat onze overheid bezig is een knieval te doen voor het beeld van de Islam. Schoenen uit in de moskee, kledingvoorschriften van de Koran, angst voor de terreur van het Oosten en onbedoeld zelfs een sterk in de kaart spelen ervan, het lijken allemaal normale zaken te zijn. Het gaat tegelijk gepaard met allerlei reclame-uitingen waarbij het christendom op de korrel wordt genomen. Dan geen protesten. Dan kan er plotseling veel meer. Dat is mede eigen schuld. We laten alles gelaten over ons heengaan. We hebben ons in de verste uithoek van de samenleving laten opsluiten. Het hangt ook samen met het feit, dat het christendom nimmer zal grijpen naar geweld. Niettemin wordt de vergelijking met de Taliban toch nogal eens gehoord als men spreekt over refo-christenen.

Dus wordt er met twee maten gemeten. De media besteden overvloedig aandacht aan de Islam. Het christendom wordt door velen feitelijk doodgezwegen of schimpscheuterig ter sprake gebracht. Zelfs kan het voorkomen onder ons eigen volk dat het een kerkenraad kwalijk wordt genomen als men iets denkt te moeten zeggen over kleding tijdens de kerkdiensten. Zijn we in al deze zaken niet te veel aangepast aan de moderne maatschappij? Zouden we juist niet onze eigen identiteit moeten hooghouden? Heeft het kruis van Christus werkelijk onze diepste achting en liefde? Paulus schaamde zich er niet voor. Helaas trachten wij vaak de aanstootgevende lijntjes bij te werken tot een aanvaardbaar beeld. We kunnen

van de Moslims leren dat laagdrempeligheid en andere vormen van een geestelijke uitverkoop ongewenst zijn. Het zijn tekenen van een voortschrijdend proces van ontbinding en verwatering. Moslims laten ons beschamend zien dat handhaving van de identiteit zowel qua vorm als inhoud, niet nadelig uitpakt.

één mening

Dan is er nog de tweede lijn, namelijk die van de vrije meningsuiting. Veel commentaren van hen die inhoudelijk niet aan de kant van Wilders staan, geven hem toch de ruimte omdat iedereen moet kunnen zeggen wat hij denkt. De vrije mening is heilig. Tot nu toe lag de prioriteit bij een ander grondwettelijk beginsel, namelijk bij dat van de vrijheid van godsdienst. Nu wringt daar de schoen. De geëmancipeerde moderne mens lijkt het beginsel van de vrije godsdienst in te ruilen voor dat van de eigen mening. Begrijpelijk. Godsdienstvrijheid perkt de rechten van de autonome mens in, de vrije mening maakt van de mens een ongekroonde koning, die doen mag wat hij wil. De drang van Wilders om de Islam uit te kleden, zal vroeg of laat overgenomen worden door hen die het christendom wensen te ontmantelen. In die zin is deze discussie ook voor de kerke... an groot belang. Daar wees van der Staaij reeds terecht op.

Godsdienstvrijheid heeft voor ons als kerken grote betekenis. De kerk heeft ongehinderd zich kunnen en mogen ontplooiën; we mochten onze eigen invulling geven aan zaken als kerk en Bijbel. Zelfs genoot de kerk bescherming en beheerste Gods Woord zelfs onze maatschappij. De Statenvertaling is een monument waaruit blijkt dat de Gereformeerde religie het in veel opzichten voor het zeggen had in ons land. We mochten ons onderwijs inkleden naar de eisen van Gods Woord. Alles zelfs gesubsidieerd. Terwijl er heel veel gezegd werd vanaf de kansels, werden de preken nooit echt voorwerp van kritiek en censuur. Het is heel opvallend, dat men wel de handen gretig uitstrekt naar de Koran, terwijl de Bijbel nog in de luwte wordt gehouden. Eerlijk is eerlijk, de Bijbel bestrijdt (vanuit een ander beginsel) de heerschappij van de mens en druist in tegen allerlei moderne opvattingen. Maar desondanks is er nog steeds het beginsel van de godsdienstvrijheid.

Maar wat gebeurt er als de vrijheid van meningsuiting de kerk zal gaan overvleugelen? Dan is er in ieder geval niets meer heilig. Dan zal uiteindelijk het beest macht ontvangen om godslasteringen te spreken tegen de hemel (Openb.13:5). Dat zal samengaan met een nieuwe religie, waarvoor de tempels in onze tijd al gebouwd worden; men zal namelijk

Fitna.

Het is een woord dat tot voor kort niemand van ons kende. Wat het betekende evenmin. Sinds een enkele week weten we het. Een blonde parlementariër is er debet aan. Nou ja, blond... Pseudo-blond. Hij wil ervoor doorgaan, Geert Wilders. Op mensen met een mediterraan uiterlijk heeft hij het niet. En op het islam-geloof is hij in het geheel niet gesteld. Hij waarschuwt fel voor hen. Vandaar dat hij nu een film heeft aangekondigd. Waarvan we nog niet de inhoud weten, hoogstens vermoeden. Maar de naam kennen we inmiddels wel: Fitna. De vrees voor wat ons te gebeuren staat, wordt hoog opgeschroefd. De aankondiging van Wilders heeft doorgeklonken tot aan alle uiteinden der aarde. Inmiddels gaan in Karachi, in Damascus en in Jakarta de horden de straat op. En roepen ze dood aan Wilders en boycot aan Nederland. Gevreesd wordt dat ook in ons eigen goede landje binnenkort velen met namen als Hussein, Ali of Fatima van zich zullen laten horen. En doen voelen misschien. Nationale en internationale opwinding dus. Niet het minst hebben de uitspraken van onze eigen politieke leiders daaraan bijgedragen, is mijn gedachte. Er staat ons terreur te wachten, aldus wordt uit hun mond opgetekend. Een self-fulfilling prophecy straks misschien? Fitna, zo gaat de film dus heten. Het zou zo iets betekenen als beproeving. Maar ook: oproer, anarchie, chaos, en ook laster. Dat deed mij terugdenken aan een andere recent vertoonde film. Ook met een weezinwekkende naam: Deep Throat. Een grove pornofilm, vertoond op een van de publieke netten. Wie maar wilde, kon kijken. Ook tegen die film is van tevoren geprotesteerd. Minister Rouvoet durfde publiek te zeggen dat, wat hem betreft, vertoning verboden zou worden. Hij vond daarvoor geen steun bij zijn collega's. Het kon niet, zeiden ze. Onze minister-president kon het niet over zijn lippen krijgen om te zeggen dat de mening van zijn CU-collega, althans persoonlijk, hem uit het hart gegrepen was. Nee, vrijheid van meningsuiting is het leidende grondrecht. Op het altaar daarvan moet al het andere geofferd worden. Naar aanleiding van deze film is zelfs nog een cartoon afgedrukt in NRC.next met daarin een blasfemische vertoning van God. God die de gebeden van een vrouw verhoort en een zendmast in de keel geduwd krijgt. Maar ook dat moet kunnen volgens onze verlichte samenleving. Al met al: een dubbele moraal. Zo halen wij 'fitna', laster en chaos, over ons heen...

J.M.J. Kieviet

het beest massaal aanbidden. De mensheid, alle godsdienst afzwerend, heeft niet door dat er een nieuw soort "atheistische" godsdienst opkomt, namelijk de aanbidding van het beest. Dat heeft alles te maken met de wens van heden om te kunnen zeggen wat je wilt. Zeggen wat je wilt, ook doen wat je wilt!

Men zou kunnen menen dat dus ook de kerk daaraan rechten zou kunnen ontleenen. Ook de Bijbel en het volk van de Bijbel mogen zeggen wat waarheid is. Ook de kerk mag spreken en zij zou vrijmoedig mogen spreken van haar geloof en overtuiging. Wat iedereen mag, mag de kerk dan toch ook?

Dat denkt u wel, maar dat gaat tegenvallen. We gaan nu al duidelijk beleven dat de kerk nu juist niet mag wat iedereen mag. Daarin is onze maatschappij absoluut heel inconsequent. Het oude verhaal van de intolerantie van de tolerantanten.

Het spitst zich momenteel toe op de discussie over homofilie. Onze overheid is bezig grenzen te overschrijden. Er zal geëist gaan worden van de christen dat hij homofilie gewoon zal accepteren. Gewoon homo zijn, zo luidt de leus. Ook het Reformatorisch onderwijs zal plaats moeten inruimen voor zaken als homofilie. Minister Plasterk vaart mee met de Gay Pride in Amsterdam, het ministerie van onderwijs inclusief. Ik citeer opnieuw uit een krantenartikel, ditmaal van de hand van ir. B.J. van der Vlies:

"Homoseksualiteit zou voor iedereen volstrekt vanzelfsprekend moeten zijn. Dat stelt het kabinet. In de praktijk blijkt dat fors tegen te vallen. Niet alle Nederlanders vinden dat, vooral "orthodoxen" niet. Voor orthodoxe christenen kan een homoseksuele relatie nooit vanzelfsprekend zijn. Allereerst omdat dat in de Bijbel ook niet zo is. De Bijbel prijst ons het huwelijk aan als een unieke gemeenschap van een man en een vrouw. Jezus Zelf is heilig overtuigd van de heiligheid van die relatie. In de Bijbel is geen enkele grond voor acceptatie van homoseksualiteit te vinden. Ook de natuur verzet zich tegen homoseksualiteit. Feit is dat alleen man en vrouw lichamelijk voor elkaar bestemd zijn. Alleen uit deze relatie kunnen ook kinderen voortkomen. Veel Nederlanders ervaren daarom nog steeds een gevoel van bevreemding bij homoseksualiteit, zoals ook wordt geconstateerd in de kabinetsnota. De natuur staat ons niet toe idylles te koesteren bij zaken die tegennatuurlijk zijn. Het blijft een buitengewoon verschijnsel. Het kabinet daarentegen wil het buitengewone gewoon maken. Bevreemding mag niet meer ervaren worden. Daarmee levert dit kabinet geen constructieve bijdrage aan de omgang met

homoseksualiteit. Het beschouwt een zaak als afgedaan die nooit afgedaan kan zijn. Er is namelijk een voortdurend streven nodig naar respect en liefde voor homoseksuelen, terwijl tegelijkertijd de homoseksuele praktijk niet gerechtvaardigd kan worden. Die situatie is nooit vanzelfsprekend, laat staan ideaal". En bedenk dan dat juist dit kabinet tweemaal een C in de aanbieding heeft. Ons blad neemt momenteel artikelen over die handelen over dit onderwerp (Ds. Van Aalst). Daarin komt de pastorale kant van de zaak ook duidelijk aan de orde. De ijver van de overheid gaat echter bruggen te ver. We hadden het toch over vrijheid van meningsuiting? Ons volk is de waarheid kwijt. De geest van Pilatus herleeft. De waarheid ligt ten diepste in Christus, Die op dat mo-

Overgenomen

Standpunten over homofilie schuiven (IV)

Homofilie leek binnen de gereformeerde gezindte jarenlang geen probleem te zijn. Het standpunt was helder en duidelijk: de homoseksuele levensstijl moet op grond van de Bijbel worden afgewezen. Punt uit. Einde discussie. De vraag of er binnen de gemeente mensen zijn die met homoseksuele gevoelens lopen, kwam niet of nauwelijks aan de orde. De homofielen zwegen, hun mede-gemeenteleden zwegen en de ambtsdragers (meestal) ook.

Statistieken wijzen uit dat gemiddeld vijf procent van de bevolking homoseksuele gevoelens heeft. Het kan dus niet anders dan dat er ook binnen onze gemeenten mensen zijn die hier mee lopen. Het is een illusie te veronderstellen dat homofilie zich uitsluitend in niet-kerkelijke kringen voordoet. Het is van belang die realiteit onder ogen te zien. Het onderwerp homoseksualiteit moet dus aan de orde worden gesteld. Het kan nuttig zijn hierover het gesprek eerlijk aan te gaan: op de studeerkamer in de pastorie met een gemeentelid dat worstelt met vragen; binnen de kerkenraadskamer en –zonodig– ook binnen de gemeente. Immers ook de mens die worstelt met zijn homoseksuele gevoelens heeft pastoraat nodig en dient binnen de gemeente een veilige plaats te krijgen. Misschien hunkert hij daar nog wel meer naar dan mensen die hun leven – ogenschijnlijk – netjes op orde hebben. In dit en het vijfde en laatste artikel zal daarom kort ingegaan worden op enkele zaken rondom het gesprek

ment voor hem stond. Ik ben de Weg, de Waarheid en het Leven. Gelukkig wie deze Waarheid in Hem heeft leren kennen. Maar deze waarheid bestrijdt de vader der leugenen. De nieuwe grondwet van de mensenrechten, van Nederland, van Europa zal uitvallen in het voordeel van de vrije mens. En daarin ligt nu zijn diepste gebondenheid. Het teken van het beest getuigt ervan. Welke vrijheid zoekt u? Beproof wel de geesten of zij uit God zijn. Versta uw tijd. Ik meen dat Nietzsche gezegd heeft: Ik neem christenen niet kwalijk dat ze dat zijn, maar dat ze dat niet zijn. Ze zeggen het wel, maar zijn het niet. Indien de Zoon u zal hebben vrijgemaakt, zo zult ge waarlijk vrij zijn.

P. Roos

over homoseksualiteit en het pastoraat aan homofielen.

Psychologie is hulpwetenschap

Bij dit pleidooi om dit tere onderwerp eerlijk aan de orde te stellen, moet vooraf één ding duidelijk zijn: bespreekbaar maken betekent beslist niet geleidelijk aan de weg plaveien voor acceptatie van de homoseksuele levensstijl. Dat is niet de intentie. De Bijbel is glashelder: de homoseksuele levensstijl dient op grond van Gods Woord te worden veroordeeld.

Er ligt echter een onderscheid tussen het afwijzen van de zonde en het afwijzen van de zondaar. Dat laatste doet de Bijbel nooit. Het gaat hierbij altijd om twee dingen: het verwerpen van de zonde en het behoud van de zondige mens.

In gesprekken over homoseksualiteit is het nuttig enigszins bekend te zijn met uitkomsten van psychologisch onderzoek. Daarbij moet nadrukkelijk gewaakt worden voor het aanpassen van bijbelse en daarom ook kerkelijke richtlijnen aan opvattingen en behandelwijzen van psychologen. Dat gebeurt helaas vaak wel. Men volgt dan een lijn omdat de psychologie suggereert dat die slechts begaanbaar is. Psychologische inzichten mogen echter niet normatief zijn. Niet de psychologie bepaalt of Gods Woord hanteerbaar is, maar de Bijbel stelt de normen. Psychologie is niet meer dan een *hulp* in het pastoraat voor zover die wetenschap past binnen de kaders van Gods Woord.

Aangeboren of aangeleerd

Wanneer het uitgangspunt wordt gekozen in Gods Woord, heeft dat ook consequenties voor het standpunt in

de discussie of homoseksueel gedrag aangeboren of aangewend is. Sinds het midden van de vorige eeuw voelen psychologen en gedragswetenschappers een fel debat over deze kwestie. Globaal genomen zijn er twee richtingen:

De ene stroming zegt dat homoseksualiteit erfelijk bepaald is. In 1952 verscheen het eerste onderzoek dat betoogde dat homoseksualiteit in de genen zit. Dertig jaar later moest de Utrechtse hoogleraar Medische seksuologie, dr. H. Musaph, echter vaststellen dat de wetenschap nog steeds niet in staat is precies de genetische factoren aan te geven; er was zelfs nog geen antwoord op de vraag of genetische factoren inderdaad van invloed zijn. Het afdoende antwoord op die vraag is vandaag de dag dan ook nog niet gegeven.

De andere stroming stelt dat homoseksualiteit niet is aangeboren, maar aangeleerd. Zij wijst er op dat de chromosomenstructuur van homofiele mannen normaal mannelijk is. Nog steeds is ook niet aangetoond dat homofilie in verband staat met hormonale factoren. Dit standpunt werd in 1981 duidelijk ingenomen door de psycholoog en psychotherapeut dr. G. J. M. van den Aardweg. Hij en zijn medestanders stellen dat homoseksueel gedrag ontstaat door invloeden van buitenaf. Het gedrag wordt aangewend, aangeleerd. Deze gedachtegang blijkt de laatste jaren ook bij niet-christelijke wetenschappers in de VS enig veld te winnen.

Altijd grenzen

De consequenties van de twee opvattingen zijn volgens de meeste –ook wel christelijke– wetenschappers verschillend. Als gedrag is aangeboren, dan kan men er volgens hen nauwelijks iets aan of tegen doen. De persoon en zijn omgeving zal moeten accepteren dat hij zo is. Voor dit aangeboren gedrag zal ook ruimte geboden moeten worden. Zo iemand moet zich volgens hen kunnen ontplooiën net als ieder ander.

Dat is overigens wel de vraag. Ook genetisch bepaald gedrag is paal en perk gesteld. Er zijn bijvoorbeeld mensen die hun neiging om snel in woede te ontsteken, hebben geërfd van hun vader of moeder. We zeggen dan: "Hij heeft een aardje naar zijn vaartje." Maar dat is toch geen vrijbrief? Van zo iemand mag toch worden verlangd zich te beheersen net zoals dat van ieder wordt geëist.

De tweede stroming, namelijk die be-

weert dat homoseksualiteit is aangeleerd, zou volgens veel pastores en psychologen meer kansen bieden om van homoseksuelen te eisen dat ze hun gedrag veranderen.

Is iets aangeleerd, dan is het ook weer af te leren. Dat kan heel moeilijk zijn, maar het is wel mogelijk. Wanneer men dus homoseksualiteit afwijst dan biedt volgens veel wetenschappers de tweede zienswijze de meeste mogelijkheden.

De Bijbel maakt echter geen onderscheid tussen aangeboren en aangeleerd verkeerd gedrag. De Bijbel hanteert voor beide dezelfde norm: de heilzame wet des Heeren. De zonden die mensen doen door anderen in het kwaad te volgen veroordeelt Hij scherp. Dat doet de Heere eveneens met het kwaad dat iemand vanaf zijn geboorte in zich heeft. Gods oordeel treft de erf- en dadelijke zonden, aangeboren en aangeleerd kwaad. Niemand kan zich er achter verschuilen dat hij "nu eenmaal zo is."

Omgeving van invloed

Deze duidelijke afwijzing van de homoseksuele praktijk betekent echter niet - het is nogmaals gezegd - dat de kerk, de gemeente de homoseksuele medemens maar aan zijn lot moet overlaten. Integendeel. Juist degenen die in het kwaad ten onder dreigen te gaan, hebben bijzondere steun en hulp nodig.

Daarbij is het wel goed te bedenken dat homoseksualiteit in veel gevallen inderdaad het gevolg is van psychosociale factoren. Dat de omgeving van iemand daarbij een stimulerende dan wel remmende factor kan zijn, blijkt bijvoorbeeld uit het feit dat het percentage homoseksuelen in de film- en theaterwereld veel hoger is dan in andere segmenten van de maatschappij. In de filmwereld is de homoseksuele levenspraktijk volstrekt geaccepteerd. Inzicht in factoren die bijdragen aan het ontwikkelen van homoseksuele gevoelens, vergemakkelijken het pastorale gesprek hierover. In een groot aantal gevallen - niet in alle - blijkt dat het ontstaan van homoseksuele gevoelens samenhangt met de gezinssituatie waarin de betrokkene opgroeide. Vier aspecten blijken dan in de problematiek mee te spelen:

1. Het gevoel van eigenwaarde is erg laag; men vindt zich niets waard. Men ziet veel manco's aan zichzelf waardoor men zich permanent minderwaardig, eenzaam en ongelukkig voelt. Door de omgang van vader en moeder met elkaar ontwikkelen kinderen een beeld van relaties tussen man en vrouw.

Bij mannelijke homofielen blijkt de band tussen vader en zoon veelal verstoord door dominante moeders, die hun man een zwakkeling vinden. Daardoor mist de zoon in zijn vader een identificatiefiguur. Zo ontstaat een soort angst voor het andere geslacht en kan de behoefte aan genegenheid gericht worden op iemand van het eigen geslacht.

2. De communicatie is indirect, vaag en meestal niet eerlijk. Emoties komen niet naar buiten en seksuele opvoeding beperkt zich daarbij vrijwel altijd tot een summiere voorlichting zonder aandacht voor zaken als tederheid, respect voor de ander en liefde.
3. De regels in het gezin zijn star, soms zelf onmenselijk en niet bespreekbaar. Het gaat de ouders om de handhaving van de gezinsdiscipline en het individuele kind wordt uit het oog verloren. Mede daardoor is er ook geen plaats voor het spreken over persoonlijke moeiten en zorgen en over emoties.
4. Men treedt de samenleving tegemoet met angst. Men voelt zich geïsoleerd, mijdt persoonlijke contacten en vindt zichzelf koel in de omgang.

Homofilie blijkt zo vaak het gevolg een wisselwerking tussen individu en de hem omringende omgeving. Daarbij moet overigens wel worden bedacht dat dit niet alleen homoseksuelen geldt. Ook ongetrouwde heterofielen hebben nog al eens een negatief zelfbeeld, ontbeelden liefde in hun jeugd en hadden een verstoorde relatie met hun ouders.

In ieder geval moge duidelijk zijn dat men niet zomaar kan stellen dat homofilie een variant is op heterofilie. Het is een gebrokenheid in de schepping en in de relaties. Wat een schrik is het vaak voor mensen te ontdekken dat zij homofiele gevoelens hebben. Als homoseksualiteit een normale variant zou zijn op de genegenheid van een man tot een vrouw, zou die schok veel minder groot zijn. Dat laatste onderstreept nog eens te meer dat zorgvuldigheid in omgang en pastoraat bijzonder nodig is. Waarbij ambtsdragers er goed aan doen te bedenken dat er vaak meer dan één probleem schuilgaat achter de mededeling: 'Ik ben homoseksueel'.

(Wordt vervolgd)
Klaaswaal
ds. G. J. van Aalst

BASTINGIUS

Levensloop

Jeremias Bastingius werd in 1554 te Calais geboren (volgens anderen in 1551 te Yperen). Opnieuw dus iemand die afkomstig was uit de toenmalige Zuidelijke Nederlanden. Vanwege geloofsvervolging moest hij met zijn ouders vluchten. Hij ging met hen naar Emden, waar zijn vader diaken werd. Te Emden volgde hij onderwijs in de voorbereidende letterkundige vakken. Daarna ging hij naar Bremen waar hij niet alleen verder onderwijs volgde in de letterkundige vakken, maar ook theologie ging studeren. In Genève zette hij de theologische studie voort. Hij volgde ondermeer college bij Beza, vriend en opvolger van Calvijn. Ook in Heidelberg heeft hij gestudeerd. Hier kreeg hij meer dan drie jaar les van Ursinus en Olevianus, de opstellers van de Heidelbergse Catechismus. Toen hij 22 jaar was promoveerde hij tot doctor in de godgeleerdheid te Heidelberg. Hij werd predikant te Antwerpen. In 1579 kon hij hoogleraar in Leiden worden, maar hij aanvaardde zijn benoeming niet, hij bleef de kerk in Antwerpen dienen tot 1585. Antwerpen werd in dat jaar ingenomen door de Spanjaarden zodat Bastingius moest uitwijken naar de noordelijke provincies. Hij was predikant te Dordrecht van 1585 tot 1593. In 1593 werd hij regent van het Staten-College te Leiden. In 1595 overleed hij op de leeftijd van 44 jaar, zodat zijn werk als hoogleraar in de Godgeleerdheid slechts kort heeft geduurd. Bastingius was in 1586 lid van de Nationale Synode te 's-Gravenhage. In 1587 werd hij door de Zuid-Hollandse Synode met drie anderen belast met het werk van de Bijbelvertaling.

Catechismusverklaring

Bastingius is vooral bekend geworden door zijn verklaring van de Heidelbergse Catechismus getiteld *Verclaringe op den Catechismi der Christelicker Religie*, verschenen in 1588. Dit werk van Bastingius was het eerste in zijn soort en werd tot op zekere hoogte een standaardwerk. Latere verklaarders hebben op de verklaring van Bastingius teruggesproken. Bastingius heeft dit boek niet op eigen initiatief uitgegeven, maar de Nationale Synode van 1581 te Middelburg besloot tot uitgave van dit werk. Uit de voorrede van Bastingius blijkt dat hij zijn arbeid reeds in 1585 bijna voltooid had. In dat jaar kon zijn boek niet worden uitgegeven omdat juist in dat jaar Antwerpen werd ingenomen door de Spanjaarden en Bastingius naar het noorden moest vluchten. In 1588 werd het uit-

gegeven nadat Bastingius het nog eens had nagezien en verbeterd. Een tweede, opnieuw nageziene druk verscheen in 1590. In 1591 is de verklaring van Bastingius uit het Latijn in het Nederlands vertaald door Corputius. Toen waren er al vertalingen van dit werk in andere talen verschenen. Deze Corputius had samen met Bastingius gestudeerd in Heidelberg en was zijn collega in Dordrecht. Bastingius had het beste theologische onderwijs uit zijn dagen genoten en was bovendien ruim drie jaar lang student geweest van Ursinus en Olevianus. Zo was hij uitnemend in staat een verklaring te schrijven in hun geest. Bastingius zet in het voorwoord uiteen dat een samenvatting van de christelijke leer grote waarde heeft. De hoofdzaken van de leer kunnen dan uit het hoofd geleerd worden en het bewaart voor afdwaling door allerlei wind van leer. Bastingius dacht niet groot van zijn eigen werk. Hij noemt zijn werk "deze kleine boekgave" en schrijft over zijn klein vermogen. In de tijd waarin Bastingius leefde was de kennis van de gereformeerde leer niet zo groot. Zijn verklaring voorzag dan ook in een behoefte. De catechismus moest gepredikt worden om de ketteren de deur toe te sluiten. Predikanten mochten in het preken van de catechismus niet nalatig zijn. Bastingius stelt dat men van jongs af aan in de catechismus onderwezen dient te worden. Herhaling van de stof is nodig om niet te vergeten wat naar voren werd gebracht. Toename in kennis is noodzakelijk. Kennis van de hoofdzaken van de gereformeerde leer dient om te wapenen tegen de vijanden. Die vijanden waren er in de dagen van Bastingius en zijn er vandaag nog. Bastingius stelt terecht dat de Catechismus is gegrond op het Woord van God. De verklaring van Bastingius is een omvangrijk boekwerk. De tekst van de Catechismus bevestigt Bastingius met Schriftplaatsen en hij verklaart de tekst van de Catechismus. Na de behandeling van de 52 zondagen volgt een korte samenvatting van de Catechismus met het doel de hoofdzaken beter te begrijpen en te onthouden. De catechismusverklaring van Bastingius is het zeker waard gelezen en onderzocht te worden. In verband met het kerkelijke jaar lijkt het ons goed iets weer te geven uit zijn verklaring aangaande de opstanding.

De opstanding

De derde vrucht van de verrijzenis van Christus is daarin gelegen dat zij ons is een zeker pand onzer zalige opstanding. En ons geloof steunt op dit fundament: dewijl Christus ons Hoofd van de doden opgestaan is, dat wij ook zeker zullen opstaan: want de Kerk is het geestelijk Lichaam van Christus. Hiervan zijn al-

len en een iegelijk gelovige leden, elk in zijn graad en orde, waaruit noodzakelijk volgt dat het met de leden van het lichaam net zo moet toegaan als met het Hoofd. En op deze grond ziet de apostel als hij onze verrijzenis zo dikwijls bewijst en besluit uit de verrijzenis van Christus, zoals hij in 1 Cor. 6:14 en 15a zegt: 'En God heeft ook den Heere opgewekt, en zal ons opwekken door Zijn kracht. Weet gij niet dat uw lichamen leden van Christus zijn?' (Bastingius gebruikt in zijn verklaring de Deux-Aes Bijbel, want de Statenvertaling was er toen nog niet. Ik heb de tekst van de Statenvertaling aangehouden in mijn weergave van de woorden van Bastingius). Hetzelfde op een andere plaats: 'Hij Die Christus van de doden opgewekt heeft zal ook uw sterfelijke lichamen levend maken door Zijn Geest Die in u woont. En nog duidelijker: 'Want indien wij geloven, dat Jezus gestorven is en opgestaan, alzo zal ook God degenen die ontslapen zijn in Jezus, wederbrengen met Hem.' Evenzo: 'Christus is opgewekt uit de doden, en is de Eersteling geworden dergene die ontslapen zijn.' Alwaar dat woordje Eersteling wordt gebruikt door aanzien van de eerstelingen van de vruchten in het Oude Testament, welke God opgeofferd zijnde, werd daardoor de ganse oogst geheiligd. Zo is Christus ook de Eersteling der verrijzenis genoemd en daarom is de ganse oogst van alle gelovigen van het begin der wereld aan God geheiligd tot een zalige opstanding, door de opwekking van Christus Jezus de Zoon van God, Dewelke voor ons gestorven zijnde, opgewekt is als de Eersteling van degenen die ontslapen zijn. Desgelijks wordt Hij genoemd: het Begin, de Eerstgeborene uit de doden. Het wordt ook van Hem betuigd dat hij ons vernederde lichaam veranderen zal, dat het gelijkvormig worde aan Zijn heerlijk lichaam, naar de krachtige werking, waarmede Hij alle dingen Zichzelf onderwerpen kan. En daarom tot meer verzekerdheid dat onze verrijzenis zeker zal geschieden door de kracht der opstanding van Christus, zo moeten wij een groot onderscheid opmerken tussen de verrijzenis van Christus en van de anderen als Lazarus, de dochter van Jaïrus de overste van de synagoge en dergelijken waar de Schrift van getuigt Joh. 11:44, Lukas 7:15 en Lukas 8:54 en 55, 1 Kon. 17:22 en 2 Kon. 4:35. Ten eerste is de verrijzenis van zulken onderscheiden van de verrijzenis van Christus vanwege de oorzaak of kracht der opstanding. Want zij zijn niet opgestaan door hun eigen kracht, maar zijn door Christus opgewekt of door God op het gebed van een profeet. Christus daarentegen is verreezen van de dood door Zijn eigen kracht. "Die krachtiglijk bewezen

is te zijn de Zone Gods naar den Geest der heiligmaking, uit de opstanding der doden." Ten andere verschilt het leven waarin zij opgewekt zijn. Want Christus is opgestaan tot een heerlijk leven. Maar Lazarus en de anderen zijn opgewekt tot het aardse en tijdelijke leven, waarin zij tevoren geweest waren. En aangezien zij door Gods goedheid nog een tijdlang het gebruik van dat leven gehad hadden, zo zijn zij daarna weder gestorven. Maar Christus eenmaal gestorven en opgewekt zijnde van de dood sterft daarna niet meer. Ten laatste zo verschilt de laatste heerlijke opstanding van de gelovige mensen (waarvan de opstanding van de Heere Christus een pand is) in het verloop van de tijd. Want Christus, door Zijn eigen kracht, is tot het heerlijke leven opgestaan ten derden dage naar de Schrift. Maar de opstanding van Lazarus en van de andere gelovigen tot heerlijkheid wordt nu uitgesteld tot het einde van de wereld of tot de laatste dag. Zij zal evenwel geschieden op de tijd van God daartoe verordineerd, zo zeker, als Christus, het Hoofd van alle gelovigen (naar het voorbeeld van Jona) ten derden dage opgestaan is. Dit pand en zekerheid van onze opstanding moeten wij zetten tegen de goddeloze woorden van enigen als zij zeggen: wie is ooit van de doden wedergekomen die ons van het hemelse leven zekerheid gebracht heeft? Want ofschoon zulke moedwillige lasteraars (die zich met de getuigenissen der Schriftuur zich niet laten vergenoegen) widerspreken en vragen naar de doden die weder gekomen zouden zijn,

niet om dan te geloven, maar opdat zij also onze hoop bespotten en zichzelf in hun ongeluk troosten zouden. Zo zullen wij nochtans weten dat zij nergens meer voor vrezen als voor de opstanding der doden en voor het laatste gericht hetwelk hen op de hals komen zal. En zal ons ten volle genoeg zijn de opstanding van Christus omdat men geen zekerder getuigenis noch zegel kan voortbrengen van de opstanding die in onze lichamen in ons vlees, door de kracht van Christus ten laatsten dage zal geschieden. Daaraan zullen wij ons vast houden en daarmee ons sterken en troosten, verwachtende in vaste hoop het volbrengen. Dat zullen de goddelozen dan zien en hun eigen moedwil (maar te laat) beklagen. De volgelingen van de ketter Cerinthus hebben zich eraan gewaagd de verrijzenis van Christus (met zoveel getuigenissen van de Schriften bevestigd) te widerspreken. Maar zij zijn het niet waard, die zo de openbare waarheid en getuigenissen in twijfel trekken, dat men verder met hen zou handelen. Daarom schrijft Epiphanius van Cerinthus also: de dwaze en vermeten Cerinthus, een meester der dwazen en der onverstandigen, heeft durven zeggen dat Christus geleden had en gekruisigd was, maar nog niet van de doden opgestaan, dan dat hij zou opstaan als de algemene opstanding der doden geschieden zou. Ziet, zo betovert de duivel die lieden die aan hun eigen zinnen toegeven, af te wijken van de eenvoudige waarheid van de Schrift.

A. van Heteren

een aanhoudende, wereldse wandel een eeltlaag op onze ziel veroorzaken en zelfs immuun worden voor indrukken en waarschuwingen. Maar Gods kind moet ook oppassen: als hij een slordige levenswandel leidt of een zonde aan de hand houdt, wordt hij dat onmiddellijk gewaar: zijn geestelijk leven gaat tanen. Stefanus heeft een indringende preek gehouden, waarin hij de Christus der Schriften uitstalde, maar hoe overtuigend ook, de boodschap werd willens en wetens verworpen. Zo stelt hij hun ongeloof en dat van hun vaderen aan de kaak; want door hun ongeloof wederstaan zij de werkingen van de Heilige Geest. Het is goed om in Gods huis te zitten. Het kan ook gevaarlijk zijn, namelijk als wij ons onder het soms zo voelbare beslag van Gods Woord uitworstelen om ons eigen leven te kunnen leiden. Dat is een wederstaan van de Geest, die ons eeuwig schuldig stelt voor Gods aangezicht.

Een tweede vraag: "In Psalm 16:7 staat: Mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot. Nu neem ik aan dat dit met je innerlijk te maken heeft, maar ik zie niet het verband met de nieren. Als je innerlijk wat voelt is het toch je buik? Je nieren liggen in je rug. En als er staat: Mijn nieren zelfs bij nacht mij onderwijzen! Wat bedoelen ze hiermee of wat betekent dit? Is nieren wel goed vertaald?" Het is Job, die op een moment dat het geloof doorbreekt, terwijl hij op de aschoep zit, en van zijn Losser mag zingen, uitroept: "Mijn nieren verlangen zeer in mijn schoot", Job 19:27. En David spreekt inderdaad in Psalm 16: "Zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren", vers 7. Verder wordt nogal eens gesproken van hart en nieren, in combinatie dus. Zie bijvoorbeeld Psalm 7:10 of Jer. 11:20.

Het is niet meer dan een aanduiding van het innerlijk. Job, noch David hebben het hier over een lichaamsorgaan, alsof die organen naast hun bepaalde werkingen in ons lichaam, ook nog eens zouden kunnen verlangen, of onderwijzend spreken. Zelfs als de bijbel van ons hart spreekt, gaat het niet over die spier in mijn borstkas, maar over mijn innerlijk, mijn gevoelens. Job wist misschien net zo min als ik trouwens dat je nieren in je rug liggen. Dat zal wel, maar Job bedoelt uit te drukken wat er in zijn innerlijk omgaat. En wat wij dan aanduiden met hart, duiden zij aan met nieren. Zo heeft Job een diep doorvoeld verlangen gekend naar de Heere, mooi hè? Overigens kunnen allerlei emoties natuurlijk wel van invloed zijn op het lichaam, zoals we in angst ons hart voelen bonzen en van de zenuwen maagpijn krijgen. David spreekt in Psalm 16 over overpein-

Vragenrubriek

Opnieuw 2 vragen.

Het moet lukken om weer een tweetal vragen te beantwoorden. Ik moet eerst door een stapeltje vragen heen en dan volgt er weer een artikel "Op bezoek bij".

De eerste vraag luidt als volgt: "Vaak horen we vanaf de preekstoel spreken over het onwederstandelijke werk van de Heilige Geest. Maar een mens kan de Heilige Geest toch weerstaan? Zie Stefanus niet: gij wederstaat altijd de Heilige Geest!, Hand. 7:51".

Het is juist om te spreken van het onwederstandelijke werk van de Heilige Geest. Daarmee willen we uitdrukken dat, als Hij werkt in het zondarshart, niemand dat kan keren of tegenhouden. Als Petrus naar de heiden Cornelius moet, dan moet dat gebeuren, ondanks Petrus' bedenkingen. Als het de Heere behaagt op Cornelius en de zijnen Zijn Geest uit te storten, dan gebeurt het ook, de bezwaren van degenen 'die uit

de besnijdenis waren' ten spijt! Petrus zegt dan ook, als hij zich tegenover hen verdedigen moet: "Wie was ik toch, die God kon weren?", Hand. 11:17.

Niemand kan Gods werk in mijn hart tegenhouden: de duivel niet, de wereld niet, de godsdienst niet en ikzelf ook niet! "Want Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er", Psalm 33:9. Als ik een gezegend voorwerp mag zijn van Gods werk in mijn ziel, dan kan ik dat werk niet teniet doen, niet doen ophouden. Want God laat niet varen de werken Zijner handen.

Vanwege de kracht der zonde en mijn verdorven natuur, kan Gods kind de Heilige Geest wel bedroeven, maar totaal uitblussen niet!

Als de apostel vermaant de Geest niet uit te blussen, 1 Thess. 5:19, spreekt hij niet van het onwederstandelijk, herschepend werk van de Heere, maar over Zijn algemene werkingen en gaven. Het is goed gewezen te worden op onze verantwoordelijkheden. We kunnen door

zingen in de nacht. In die weg kwam de Heere over en gaf hem raad en onderwees hem. God sprak tot hem en dat doorleefde hij innerlijk. Hij spreekt hier over het verkeer tussen de Heere en zijn ziel. Gods verborgen omgang vinden, zielen daar Zijn vrees in woont. 't Heilgeheim wordt aan Zijn vrienden, naar Zijn vreeverbond getoond. Dat is een leven om jaloers op te worden. Een leven dat gewerkt en in stand wordt gehouden door de onwederstandelijke werkingen van de Heilige Geest!

Hartelijk bedankt voor deze vragen. En geen dank voor de antwoorden.

K. Hoefnagel

Boekbespreking

Ds. P. den Butter, Richteren, paperback, 197 blz., € 15,90, Uitgave Buijten & Schipperheijn, Amsterdam, ISBN 978-90-5881-219-3.

De ondertitel van dit boek luidt: 'Trouw tegenover ontrouw.' De Bijbelboeken Jozua en Richteren horen bij elkaar. Het boek Richteren gaat verder met de beschrijving van de geschiedenis van het volk Israël waar het boek Jozua eindigt. Zowel het boek Jozua als het boek Richteren getuigen van Gods trouw. Toch is

er wel een verschil. In het boek Richteren komt meer naar voren dat het volk Israël telkens ontrouw is. Er is van dat volk geen trouw te verwachten. Rijk en heerlijk schittert dan Gods trouw tegenover de ontrouw van het volk Israël. Er wordt in het boek Richteren niet voorbijgegaan aan de gruwelijke zondigheid van de mens. Dat laat temeer uitkomen dat het heil alleen van God komt. In het boek Richteren beluisteren we telkens opnieuw de roep om de komst van de ware Verlosser, de Zoon van God, de Heere Jezus Christus. Enkele regels van blz. 173 willen we weergeven. Daar gaat het over het sterven van Simson en van Christus. Terecht stelt ds. den Butter dat

Generale Synode

HET BLAUWE BOEKJE

Alle kerkenraden of predikanten hebben dit boekje ontvangen. In dit boekje staan vermeld de besluiten die genomen zijn door de Generale Synode van Sliedrecht-B/ Nunspeet 2007. De samenstelling is het werk van de scribae van de synode: de predikanten van Roelkel en Buijs. Hun werk verdient waardering. Daar synodetijd in de jaren die achter liggen mij niet onbekend is, heb ik van het boekje kennis genomen. Vanzelf kan ik niet verder gaan. Echter de kerkenraden wel. Naast kennisneming moeten diverse besluiten besproken worden op de kerkenraadsvergadering. Ondermeer kan gedacht worden aan wat Deputaten Eenheid van de geref. belijders is opgedragen. Deputaten zullen kerkenraden zeker een toelichting geven op de besluiten. De Christ. Geref. Kerken zullen op plaatselijk niveau moeten komen tot daden, wanneer dat nog niet het geval is. Het besluit van de synode is om samenwerking en nauwer kerkelijk samenleven met de Geref. Kerken (vrijgemaakt) op plaatselijk niveau voluit te stimuleren en te faciliteren. De betekenis van deze twee stadhuiswoorden is bekend. De komende tijd zal er wat gedaan moeten worden. Afwachten of we zullen zien wat de toekomst laat zien mag er niet zijn. Ik geloof zelfs dat bezinning op deze vraag zeer belangrijk is: wat doet men! Het groei-model is uitgesteld. Althans zo kan het synodaal besluit uitgelegd worden. Het besluit luidt: dit model op dit moment niet uit te voeren. Dus het komt! Aan kerkenraden is nu het woord! Ja meer dan dat! Men is het verantwoord tegenover eigen gemeente en zo tegenover het kerkverband waar men zich aan verbonden heeft. Al is dit jaren geleden.

M.C. Tanis

Basisschool op Texel

Door het aanstaande vertrek van ons onderwijzersechtpaar ontstaan er voor het komende schooljaar twee vacatures op onze kleine basisschool op Texel. Basisschool Timótheüs wordt bezocht door 21 kinderen. Momenteel heeft de school twee leerkrachten en twee klassenasistentes, waarvan een fulltime.

De vacatures ontstaan doordat onze juf moeder (en onze meester, vader) hoopt te worden. Daarnaast heeft onze meester een benoeming gekregen in het voortgezet onderwijs.

Voor het lesgeven in de midden- en bovenbouw en het leiding geven aan de school zijn wij op zoek naar een

enthousiaste veelzijdige meester / directeur

Voor het lesgeven aan onze (jongste) kinderen in de onderbouw zijn wij op zoek naar een

enthousiaste juf

Geeft u graag onderwijs op maat waarbij elk kind uit de groep individueel wordt begeleid? Ziet u het als een uitdaging om uw onderwijs zelf vorm te geven? Heeft het overdragen van de bijbelse beginselen aan jonge kinderen de liefde van uw hart? Dan is deze baan wellicht iets voor u.

Wij bieden

- een gezellig schoolgebouw en een mooie schoolhof
- ruime, lichte lokalen met eigentijdse leermiddelen
- salariering volgens CAO
- vergoeding van reiskosten en verhuizing
- functieomvang in overleg (4 of 5 dagen per week)
- werktijden in overleg

Wij vragen

- hartelijke instemming met de grondslag van de school
- bij voorkeur kerkelijk behorend tot de (Oud) Gereformeerde Gemeenten (in Ned.)

Voor informatie kunt u contact opnemen met de huidige directeur van de school, dhr. T. van Middelkoop. Tel. nr. school: 0222 31 81 17, tel. nr. privé: 0222 32 93 74.

Wij sturen u graag informatie over onze school toe en voor een kennismakingsbezoek bent u van harte welkom. Dan kunt u ervaren hoe bijzonder het lesgeven aan kleine groepen leerlingen van verschillende leeftijd is!

Voelt u zich aangesproken door deze advertentie? Stuur uw sollicitatie dan voor 21 maart 2008 naar de secretaris van de Stichting tot het Verstrekken van Onderwijs op Gereformeerde Grondslag te Oosterend, dhr. Jac. Stark, Cor Bremerstraat 25, 1794 AX Oosterend. Ook kunt u hem bellen voor praktische informatie: 0222 31 85 34.

het sterven van Simson geen zelfmoord is geweest. Zijn dood hoorde bij zijn werk als richter. "Inderdaad, Christus' dood is nog weer van een heel ander karakter. Maar dat hangt samen met het feit dat Christus ook een heel andere Verlosser is.

De zondeloze Verlosser. Zo ook de volmaakte Verlosser. Simson maakte ook alleen maar een begin met de verlossing en dat was dan ook nog alleen maar een verlossing uit de macht van de Filistijnen, aardse vijanden. Christus zorgt voor een volkomen verlossing, en dat uit de macht van de geestelijke vijanden, de duivel en zijn ganse rijk en de zonde en de gevolgen van die zonde. Van die verlossing in en door Christus moeten we het hebben." Het boek van ds. den Butter over Jozua heeft goede aftrek gevonden, ook met dit boek zal dit naar mijn verwachting het geval zijn. Het boek bevat 21 hoofdstukken en aan het eind van elk hoofdstuk zijn gespreksvragen opgenomen.

Zodoende is het niet alleen geschikt voor persoonlijke Bijbelstudie maar ook in verenigingsverband goed bruikbaar. Van harte aanbevolen.

Kerkhistorie met een knipoog, 191 blz., slappe kaft, € 12,95, Erdee cardhouders op vertoon van hun Erdee card € 9,95, ISBN 978-90-78833-02-4, eindredactie J. van 't Hul, uitgave Erdee Media Groep.

Lezers van het Reformatorisch Dagblad kunnen weten dat in het katern Kerkplein de rubriek 'Kerkhistorie met een knipoog' al ruim zes jaar verschijnt. Velen lezen deze rubriek waarin ernst en humor dicht bij elkaar liggen. Personen uit de kerkhistorie hadden naast verdiensten en goede eigenschappen hun eigenaardigheden en gebreken.

Een aantal afleveringen uit de eerste twee jaar zijn nu gebundeld. Als er voldoende belangstelling blijkt te zijn, zullen er meer delen volgen. We denken dat de bundeling van artikelen uit genoemde rubriek zeker aftrek zal vinden. Achterin het boekje is een naam- en plaatsregister opgenomen wat het opzoeken van bepaalde zaken vergemakkelijkt.

Algemene ledenvergadering VGS

De jaarlijkse algemene ledenvergadering van de Vereniging voor Gereformeerd Schoolonderwijs (VGS) zal D.V. gehouden worden op zaterdag 12 april 2008 in het Hervormd Centrum, Talmastraat 9 te Hardinxveld-Giessendam. Aanvang 09.30 uur, ontvangst met koffie vanaf 09.00 uur.

Sluiting van de vergadering zal plaatsvinden om ± 13.00 uur.

Tijdens deze ledenvergadering zal gesproken worden over het thema:

"De reformatorische identiteit vanuit verschillende invalshoeken"

De lezingen zullen verzorgd worden door dr. C.S.L. Janse, oud-hoofdredacteur Reformatorisch Dagblad, H. Vos, directeur VGS en P.W. Moens, beleidsmedewerker identiteit VGS.

Een bezinnend slotwoord zal gesproken worden door het bestuurslid ds. J. Schipper.

Voor deze vergadering zijn uitgenodigd afgevaardigden en overige leden van de bij de VGS aangesloten (school)besturen en kerkenraden. Ook belangstellende onderwijsgeevenden en anderen die bij het onderwijs zijn betrokken zijn hartelijk welkom!

Wij hopen dat velen hun betrokkenheid bij het reformatorisch onderwijs zullen tonen door deze vergadering bij te wonen.

*Het bestuur,
ds. P. Mulder, voorzitter
mr. J. Verhoeven, secretaris*

Psalmzangdag in Bovenkerk Kampen

Op D.V. zaterdag 15 maart 2008 wordt in de Bovenkerk te Kampen de landelijke Psalmzangdag weer gehouden. Evenals vorig jaar, zal er ook ditmaal weer gezongen worden uit de psalmen van David.

Het thema van deze dag is: 'Liefelijk in psalmen van Israël'. Ds. A. Schot, predikant van de Gereformeerde Gemeente te Nunspeet, zal de psalmen van toelichting voorzien. De samenzang wordt op het Hinszorgel begeleid door Peter Eilander. De psalmen worden niet-ritmisch gezongen, uit de berijming van 1773.

De Psalmzangdag is voor iedereen gratis toegankelijk. Wel wordt er twee keer gecollecteerd om de kosten te dekken. In de pauze zijn consumpties tegen betaling verkrijgbaar. De middag begint om 13.30 uur en is rond 16.30 uur afgelopen.

Parkeertip: Stadhuis, Burg. Berghuisplein, op ca. 10 min. loopafstand van de Bovenkerk.

Zie voor meer info de vernieuwde website: www.psalmezangdag.nl.

WELKOM OP DE CGO

Belangstelling voor de Cursus Godsdienstonderwijs?

Voor het nieuwe cursusjaar worden op vijf locaties voorlichtingsbijeenkomsten gehouden voor de A, B en C - cursus. U/jij bent hartelijk welkom op de informatiebijeenkomst met open les.

Op de zaterdagochtend starten we om 8.30 uur.

De open les is van 9.55-11.05.

Op de donderdagavond beginnen we om 19.30 uur.

De open les is van 20.50-22.00 uur.

Op alle locaties staat een kopje koffie klaar en krijgt u een map met informatie.

Goes: zaterdag 15 maart

Calvin College
Klein Frankrijk 19.

Gouda: donderdag 27 maart

Driestar College (Gebouw B)
Ronsseplein 1.

Amersfoort: zaterdag 29 maart

Van Lodenstein College
Utrechtseweg 228.

Rijssen: zaterdag 12 april

Zuiderkerk Ger. Gem.
Opstallstraat 2.

Dordrecht: zaterdag 19 april

Wartburg College
(locatie Marnix)
Prof. Waterinklaan 41.

In **Goes** en **Gouda** starten we D.V. in september met een verdiepingscursus voor cursisten die de B-cursus hebben afgerond. Vakken: Bijbelkunde, Dogmatiek en Ethiek.

In Goes op 9 zaterdagochtenden en in Gouda 12 donderdagavonden.

Kosten: €125,- per deelnemer. Aanmelding is reeds mogelijk.

Nadere informatie /aanmelding CGO

A.W. Burghout
Zijpestraat 26;
4675 CV - St. Philipsland
Tel. 0167-57 31 18

Overige informatie

J.H. Mauritz, directeur
Tel. 0348-40 19 78
email: jh.mauritz@solcon.nl

CURSUSGODSDIENSTONDERWIJS

Stichting steun
Messias
belijdende
Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk

Voor informatie:
Ds. G. Bouw.

Tel.: 0172 - 470040

E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond

stichting
China

Wij hebben geen huis...
Ik leef op een vuilnisbelt!

Geef hen eten en een kinderbijbel

POSTBUS 1150 • 3900 BD VEENENDAAL
INFO@STICHTINGCHINA.NL • WWW.STICHTINGCHINA.NL
TELEFOON SECRETARIAAT/INFO: 0518 510 320

GIRO 320666 T.N.V. STICHTING CHINA

ELBURG

**Locatie: Geref. Kerk
Vrijheidsstraat 1, Elburg
Zendingsdag Chr. Ger. Kerk**

Woensdag 23 juli

10.30 uur opening door

ds. M.A. Kempeneers

Spreker ds. M. Vlietstra
te Zeist

Verkooptafels in pauze

14.00 uur

Ds. J.M.J. Kievit te Dordrecht

Dr. P. de Vries te Waarder

Sluiting ds. M.A. Kempeneers

Kinderoppas aanwezig

VAKANTIE in de BETUWE

Voor rust en ruimte bent u welkom

Op onze boerderijcamping
DE VIJVERHOF in OMMEREN

Voor info: 0344 601973

Of www.vijverhof-ommeren.nl

Nieuw geopend bij Uddel (Veluwe): Boerderijcamping

Klein Emelaar. 25 standplaatsen, v.a.g.v. ook babybadkamer en wasm/droger/vriezer in ruime sanitairunit.

Recreatieruimte en speelmo-
gelijkheden. Bel: 0577-456818
voor reserveringen of folder of
zie www.kleinemelaar.nl